

WALDEMAR SEREMAK SAC
Lublin

AKCJA KATOLICKA A PRZYGOTOWANIA DO OBCHODU WIELKIEGO JUBILEUSZU ROKU 2000

I. SENS OBCHODU WIELKIEGO JUBILEUSZU ROKU 2000

Jan Paweł II został następcą św. Piotra u schyłku drugiego tysiąclecia dziejów chrześcijaństwa. Jak wyznał podczas swej kolejnej podróży apostołskiej do Polski (w Gorzowie Wielkopolskim 2 VI 1997 r.), gdy wybór jego osoby na widzialną Głowę Kościoła katolickiego został dokonany, usłyszał z ust Prymasa Tysiąclecia, kard. Stefana Wyszyńskiego, słowa: „Masz teraz wprowadzić Kościół w III tysiąclecie”, których treść uznał za program dla swego pontyfikatu¹ Dlatego we wszystkich ważniejszych dokumentach jego nauczania, począwszy od encykliki *Redemptor hominis* z 1979 r., jest zawarta orientacja na rok 2000. Najbardziej wymowne jest to, co o znaczeniu tej daty i nowego tysiąclecia dla swego pontyfikatu i całego Kościoła napisał Papież w Liście apostołskim *Tertio millennio adveniente* (TMA) z 10 XI 1994 r. Wyjaśnienia istoty Jubileuszu Roku 2000 – tego, czym on jest (ma być) dla Kościoła i dla świata, jak pojmuje jego istotę Ojciec święty, a tym samym, jaki jest według niego sens przygotowań do obchodu tego Jubileuszu i do wejścia w III tysiąclecie – zajmują wiele miejsca we wspomnianym dokumencie, bo jest o tym mowa w całej II jego części, zatytułowanej „Jubileusz Roku 2000”, a także w części III, noszącej tytuł „Przygotowanie Wielkiego Jubileuszu” W obu tych częściach wyłożona jest teologia czasu i Jubileuszu, ukazany jest chrześcijański sens czasu i Jubileuszu Roku 2000.

---

¹ J a n P a w e ł II. *Potrzeba świadectwa wierności Chrystusowej Ewangelii* [Przemówienie wygłoszone podczas Liturgii Słowa]. „L'Osservatore Romano” (wyd. polskie) 18:1997 nr 7 s. 25.

Jan Paweł II przypomniał, że w czasie, a nie poza nim, został stworzony świat, dokonuje się historia zbawienia, osiągając swój szczyt, kiedy nadeszła „pełnia czasu”, we Wcieleniu, i ze swoim kresem, w ponownym przyjściu na świat Jezusa Chrystusa – w Jego Paruzji. Tak więc „czas staje się w Jezusie Chrystusie, Słowie Wcielonym, wymiarem Boga, który jest wieczny sam w sobie” (TMA 10). Z przyjściem Wcielonego Syna Bożego na ziemię rozpoczęły się „ostateczne dni” (por. Hbr 1, 2), „ostateczna godzina” (1 J 2, 18), zaczął się czas Kościoła, który trwać będzie do Paruzji (por. TMA 10). Widząc związek Boga z czasem, trzeba dążyć do uświęcenia czasu. Urzeczywistnia się to np. w świętowaniu pewnych dni, co widzimy w Starym Testamencie i co jest widoczne w życiu Kościoła, w którym tak żywa jest praktyka świętowania w niedzielę i święta nakazane (np. w Święta Bożego Narodzenia czy Wielkanocne). W Kościele, wzorem Starego Testamentu, kiedy to „Jubileusz był czasem w szczególny sposób poświęconym Bogu” (TMA 12), jest obecny po dziś dzień zwyczaj uroczystego obchodzenia Jubileuszy, traktowanych – podobnie jak w czasach Starego Przymierza – jako rok łaski (tradycja lat jubileuszowych związana jest z udzielaniem odpustów), odpuszczenia grzechów, kar za nie, czas pojednania między zwaśnionymi, wielorakich nawróceń, pokuty sakramentalnej i pozasakramentalnej (por. TMA 14). Tradycja ta przypomina tajemnicę Wcielenia (Jubileusze obchodzone są w stulecie, w lata pięćdziesiąte, dwudzieste piąte), a także tajemnicę Odkupienia, czyli moment śmierci krzyżowej Jezusa Chrystusa. Jubileusze obchodzone są także w życiu poszczególnych osób, przez instytucje i wspólnoty. Rok 2000 od narodzenia Jezusa Chrystusa jest prawdziwie Wielkim Jubileuszem, i to dla całej ludzkości, choćby z tej racji, że data przyjścia na świat Wcielonego Syna Bożego stała się punktem centralnym dziejów ludzkości (od niej liczone są lata w powszechnie używanym kalendarzu).

Jubileusz Roku 2000 będzie czasem radości ze zbawienia, które przybliżyło się do ludzi z przyjściem Zbawiciela świata, ze zbawczej obecności Boga i ze zbawczego Jego dzieła (por. TMA 16). Będzie więc on miał charakter radosnego święta. Jego znamiennej cechą będzie wielka modlitwa uwielbienia i dziękczynienia, zwłaszcza za dar Wcielenia Syna Bożego oraz Odkupienia, którego dokonał Jezus Chrystus (por. TMA 32). W czasie trwania tego Jubileuszu, według założeń Jana Pawła II, chrześcijanie powinni na nowo uświadomić sobie „z wiarą i zdumieniem miłość Ojca, który Syna swojego dał, «aby każdy, kto w Niego wierzy, nie zginął, ale miał życie wieczne» (J 3, 16)” (TMA 32). Na ten charakter Jubileuszu składać się będzie także dziękczynienie za dar założonego przez Chrystusa Kościoła, o którym Sobór Watykański II powiedział, że jest „sakramentem, czyli znakiem i narzędziem

wewnętrznego zjednoczenia z Bogiem i jedności całego rodzaju ludzkiego” (KK 1). Źródłem tego dziękczynienia chrześcijan mają być także owoce świętości wielu ludzi, którzy poszli za Chrystusem po drogach tego świata na przestrzeni owych dwu tysięcy lat, pokazując swym życiem, że umieli w pełni przyjąć dar Odkupienia. Ojciec święty mocno zaakcentował to, że szczególnym źródłem radości przeżywanej podczas tego Jubileuszu winno być poczucie wolności dziecka Bożego, świadomość uwolnienia się dzięki Miłosierdziu Bożemu ze zła, radość towarzysząca nawróceniu się, porzuceniu zła i wyborowi dobra, a także z uzyskania odpuszczenia win (por. TMA 32).

Zbliżające się trzecie tysiąclecie jest okazją do skierowania swej myśli na tajemnicę Wcielenia Słowa Bożego i tajemnicę Odkupienia świata, do zajęcia właściwej postawy względem Boga i świata, zwłaszcza tej prawdy, że Syn Boży przyszedł na ziemię, by zbawić ludzi, obdarzyć ich przybranym synostwem Bożym (por. Ga 4, 6-7; TMA 1). Perspektywa przekroczenia progu nowego tysiąclecia dziejów Kościoła skłania do rozważenia, w jakim stopniu Kościół wypełnił swoje posłannictwo, jakie stoją przed nim wyzwania, nowe pola ewangelizacji. W Wielkim Jubileuszu Roku 2000 powinna rozkwitnąć nowa wiosna życia chrześcijańskiego (por. TMA 18). W trzecie tysiąclecie Kościół powinien wejść odnowiony przez oczyszczenie się swych członków przez pokutę z błędów, niewierności, niekonsekwencji i zaniedbań (por. TMA 33). Dlatego głównym celem Jubileuszu jest ożywienie wiary i świadectwa (por. TMA 42). Jan Paweł II oczekuje bowiem, że Jubileusz – będący progiem trzeciego tysiąclecia (por. TMA 37), jego początkiem (por. TMA 46) – utwierdzi w dzisiejszych chrześcijanach wiarę w Boga, który objawił się w Chrystusie, umocni ich nadzieję, czego wyrazem będzie pragnienie życia wiecznego, oraz ożywi w nich miłość, objawiającą się w służbie bliźnim (por. TMA 31).

II. PROGRAM PRZYGOTOWAŃ DO WIELKIEGO JUBILEUSZU ROKU 2000

Program przygotowań do Wielkiego Jubileuszu Roku 2000 ogłoszony został przez Jana Pawła II w rozdziale III i IV Listu apostolskiego *Tertio millennio adveniente*. Ojciec święty zauważył w tym dokumencie, że bliższe przygotowanie do Jubileuszu drugiego milenium rozpoczął Sobór Watykański II, który – jak wiadomo – zakończył swe obrady w 1965 r. Owocem tego przygotowania powinna być wspomniana nowa wiosna życia chrześcijańskiego, która – w założeniu Jana Pawła II – ma rozkwitnąć w Wielkim Jubi-

leuszu (por. TMA 18). Oczywiście, by to się stało, niezbędne jest spełnienie bardzo ważnego warunku, jakim jest konieczność okazania przez chrześcijan posłuszeństwa działaniu Ducha Świętego, co się wyrazi m.in. w wiernym wcieleniu w życie każdego człowieka i całego Kościoła nauki Vaticanum II (por. TMA 20).

W przygotowanie Wielkiego Jubileuszu Roku 2000 włączyły się też Synody, mające miejsce po Soborze Watykańskim II (ogólne, kontynentalne, regionalne, krajowe i diecezjalne). Ich głównym tematem była ewangelizacja, szczególnie nowa, której zarazem dokonywały (por. TMA 21). Synody te wzbudziły w całym Kościele nową świadomość misji zbawczej, jaką otrzymał on od Chrystusa. Wyrazem tej nowej świadomości są ogłaszane przez nie dokumenty końcowe. W szczególny sposób wyrażają ją adhortacje posynodalne, które poświęcone zostały m.in. posłannictwu świeckich i rodzinie.

Jan Paweł II napisał, że przygotowanie Kościoła do przeżycia Jubileuszu Roku 2000 staje się jak gdyby kluczem hermeneutycznym jego pontyfikatu (por. TMA 23). Temu przygotowaniu służą jego pielgrzymki i jego nauczanie (por. TMA 24). W ramach przygotowania bliższego mieszczą się także Jubileusze obchodzone przez Kościoły lokalne, jak np. 1000-lecia chrztu Polski, obchodzony w 1966 r., a także obchodzone przez cały Kościół, jak: Rok Święty (przeżywany w 1975 r.), Rok Odkupienia (przeżywany w 1983 r.) i Rok Maryjny (przeżywany na przełomie 1987 i 1988 r.) oraz Rok Rodziny (przeżywany w 1994 r.).

Program bezpośrednich przygotowań do Wielkiego Jubileuszu Roku 2000 zawarty został w IV rozdziale Listu apostolskiego *Tertio millennio adveniente*. Ojciec święty podzielił ten okres na dwie fazy, z których każda liczy trzy lata. Pierwsza miała charakter wstępny (por. TMA 31–38), a jej celem było głębsze uświadomienie chrześcijanom wartości i znaczenia w dziejach człowieka przygotowywanego Jubileuszu (por. TMA 31–32), zawierającego w sobie pamiątkę narodzin Chrystusa, a więc mającego głęboką wymowę chrystologiczną. Jan Paweł II stwierdził przy tym, że w obchodach tej szczególnej rocznicy będą połączone dwa elementy: pamiątki i celebracji, a więc obok pojęciowego wspomnienia historycznego faktu będzie uobecnienie jego zbawczej wartości poprzez sakramentalne urzeczywistnienie, co jest zgodne „ze strukturą wiary chrześcijańskiej, na którą składa się słowo i sakrament” (TMA 31). Począwszy od tej fazy trzeba, aby Kościół przypominał sobie wszystkie odejścia chrześcijan w przeszłości od ducha Chrystusa i od Jego Ewangelii, ich antyświadectwo i dawane przez nich zgorszenia (por. TMA 33). Szczególnego wysiłku pokuty i nawrócenia wymagają podziały między chrześcijanami, nietolerancja, a nawet przemoc (por. TMA 35), zjawisko

obojętności religijnej, powszechna niemal utrata poczucia transcendentnego sensu ludzkiej egzystencji oraz zagubienia na polu etyki, brak rozeznania wobec totalitaryzmu, a nawet dawanie przyzwolenia temu złu, nieznajomość nauki soborowej i Słowa Bożego (por. TMA 36). Wobec tego stanu rzeczy, w ramach przygotowań do Wielkiego Jubileuszu Roku 2000 potrzeba zastanowienia się nad odpowiedzialnością, jaką chrześcijanie ponoszą za zło obecne w świecie, i wyboru przez nich dobra, ich oczyszczenia się przez uznanie swych słabości i przez pokutę, żarliwego błagania Ducha Świętego o łaskę zjednoczenia chrześcijan, przystąpienia do realizacji wskazań Soboru Watykańskiego II i późniejszych dokumentów Stolicy Apostolskiej, przypomnienia świata o świadectwie dawanym przez męczenników, troski o zachowanie pamięci o nich, uzupełnienia martyrologiów Kościoła powszechnego, ze szczególnym uwzględnieniem świętych żyjących w naszych czasach, stawiania ich świętości sobie i innym za wzór.

Podczas drugiej fazy bezpośrednich przygotowań do Wielkiego Jubileuszu Roku 2000, która w zamierzeniu Jana Pawła II przypadła na lata 1997–1999 (por. TMA 39–54), tematem refleksji Kościoła miał być Jezus Chrystus (1997), Duch Święty (1998) i Bóg Ojciec (1999). W tym okresie wszystko powinno zmierzać do ożywienia wiary i świadectwa chrześcijan, które będzie skuteczne, gdy w poszczególnych wiernych zostanie rozbudzona prawdziwa tęsknota za świętością, „mocne pragnienie nawrócenia i osobistej odnowy” (TMA 42), czemu ma towarzyszyć coraz żarliwsza modlitwa i solidarność, zwłaszcza z najbardziej potrzebującymi.

W pierwszym roku tej drugiej fazy bezpośrednich przygotowań mieliśmy powrócić do Biblii i do ponownego odkrycia sakramentu chrztu świętego, jako fundamentu chrześcijańskiego życia, do skierowania swego wzroku ku Chrystusowi, jedynemu Panu, i do podjęcia próby odbudowy jedności z Nim. W 1997 r. mieliśmy ponownie odkryć sens i wartość katechezy oraz kontemplować tajemnicę Boskiego Macierzyństwa Najświętszej Maryi Panny.

W drugim roku drugiej fazy bezpośrednich przygotowań do Jubileuszu mieliśmy zaś ponownie odkryć uświęcającą obecność Ducha Świętego wewnątrz Kościoła, działającego w nim zarówno na sposób sakramentalny, jak i za pośrednictwem licznych charyzmatów, zadań i posług przez Niego wzbudzanych dla dobra całego ludu Bożego Nowego Przymierza (por. TMA 45). W roku tym mieliśmy ponadto ponownie odkryć Ducha Świętego jako głównego sprawcę nowej ewangelizacji, tj. tego, który buduje Królestwo Boże i przygotowuje jego ostateczne objawienie w Jezusie Chrystusie na końcu czasów. Dlatego też potrzeba odnowienia przez chrześcijan swej nadziei na ostateczne nadejście Królestwa Bożego, co się ma wyrazić w przygotowaniu

tego we własnym wnętrzu (por. TMA 46). W roku tym przedmiotem wnikliwej refleksji miały być znaki nadziei w dziedzinie życia społeczeństwa i Kościoła, dostrzegalne u schyłku mijającego drugiego tysiąclecia, a także wartości jedności wewnątrz Kościoła, opartej na działaniu Ducha Świętego i podtrzymywanej przez wzajemną miłość wiernych (por. TMA 47). Maryję mieliśmy kontemplować i naśladować jako niewiastę posłuszną głosowi Ducha Świętego, potrafiącą milczeć i słuchać, przyjmując w pełni wolę Bożą (por. TMA 48).

Trzeci rok drugiej fazy bezpośredniego przygotowania do Jubileuszu Roku 2000 rozpoczął się w I niedzielę Adwentu 1998 r. Na tym etapie przygotowań do Wielkiego Jubileuszu jest nam zadane rozszerzenie swych horyzontów zgodnie z perspektywą samego Chrystusa, czyli perspektywą prawdy o Bogu Ojcu, przez którego Wcielony Syn Boży został posłany i do którego powrócił (por. TMA 49). Trzeba nam na nowo uświadomić sobie, że całe życie chrześcijańskie to pielgrzymowanie do domu Ojca, który darzy nas niewyczerpaną miłością miłosierną. Owo pielgrzymowanie powinno tak zaangażować każdego chrześcijanina i całą wspólnotę wiernych, by Jubileusz skupiony wokół postaci Chrystusa był w ten sposób wielkim uwielbieniem Ojca, który w swym Synu „wybrał nas przed założeniem świata, abyśmy byli święci i nieskalani przed Jego obliczem” (Ef 1, 3-4; por. TMA 49).

Ten ostatni rok bezpośrednich przygotowań powinien być dla chrześcijan czasem odpowiedzi na wezwanie do prawdziwego nawrócenia, obejmującego wyzwolenie od grzechu i wybór dobra, „wyrażonego w wartościach etycznych zawartych w prawie naturalnym, potwierdzonym i pogłębionym przez Ewangelię” (TMA 50), czyli okazją do ponownego odkrycia i głębszego przeżycia sakramentu pokuty. W roku tym powinno też nastąpić uwypuklenie teologicznej cnoty miłości, umiłowania Boga i bliźnich, co jest syntezą życia moralnego człowieka wierzącego. W tym miejscu należy zauważyć, że podjęcie działalności na rzecz sprawiedliwości społecznej i pokoju w świecie jest „kluczowym aspektem przygotowań i obchodów Jubileuszu” (por. TMA 50). Wiąże się ono z uwzględnieniem tzw. opcji preferencyjnej Kościoła na rzecz ubogich i odepchniętych, którą Jan Paweł II raz jeszcze potwierdził w omawianym Liście apostolskim (por. TMA 51). W roku tym należy również dokonać konfrontacji z sekularyzmem, co się ma wyrazić w analizie zagadnienia kryzysu cywilizacji i w odpowiedzi na ten kryzys wzmocnieniem wysiłku na rzecz budowy cywilizacji miłości, która oparta ma być na wartościach uniwersalnych, takich jak pokój, solidarność, sprawiedliwość i wolność (por. TMA 52), i należy podjąć dialog z wielkimi religiami (por. TMA 53). Maryję mamy kontemplować jako wybraną córkę Ojca i naśladować Jej mi-

łość Boga – Jej doskonałe posłuszeństwo Jego woli, wyrażające się w podjęciu misji Matki oczekiwanego Zbawiciela, uczyć się od Niej dawania odpowiedzi na Boże powołanie z całkowitą Mu uległością – i miłość bliźniego (por. TMA 54).

Obchody Wielkiego Jubileuszu, zwłaszcza w fazie celebracji, mają być uwielbieniem Trójcy Świętej, tym, co chrześcijanin ma czynić na co dzień, a zarazem czasem szczególnego przeżycia spotkania z Chrystusem obecnym w sakramencie Eucharystii i ofiarowującym się ludzkości jako źródło Boskiego życia (por. TMA 55). Ogólnie można rzec, że to przygotowanie Wielkiego Jubileuszu ma być okazją do włączenia się wszystkich w dzieło ewangelizacji, w urzeczywistnienie misji Kościoła, poprzez głoszenie wyzwającego orędzia Ewangelii, jak i otwarcie się na nie. Urzeczywistnienie ogłoszonego przez Jana Pawła II planu przygotowań i obchodów Wielkiego Jubileuszu Roku 2000 będzie wejściem w trzecie tysiąclecie z Matką Odkupiciela, „Gwiazdą nieomylnie kierującą ku Chrystusowi, [...] ku Temu, który jest «światłością prawdziwą, oświecającą każdego człowieka» (J 1, 9)” (TMA 59).

Jak wspomniano, Jan Paweł II zauważył w omawianym Liście apostoelskim, że przygotowaniu Jubileuszu Roku 2000 służyły posynodalne adhortacje apostoelskie. Tak więc dla chrześcijan świeckich ważne jest przeanalizowanie szczególnie adhortacji *Christifideles laici* (ChL), ogłoszonej 30 XII 1988 r. W adhortacji tej Ojciec święty raz jeszcze mocno podkreślił, że wierni świeccy są współodpowiedzialni w Kościele-misji za realizację nakazu misyjnego (por. ChL 32–44), czyli że nie tylko są powołani do świętości, ale i do apostołstwa. Na obecnym etapie swych dziejów Kościół może wyzwolić w sobie nowy misyjny dynamizm przez zaangażowanie się w dzieło ewangelizacji dojrzałego i odpowiedzialnego laikatu (por. ChL 35; RMs 71–72). Akcja Katolicka, jako stowarzyszenie katolików świeckich, którzy w zorganizowanej formie mają bardziej bezpośrednio współpracować z hierarchią w realizacji ogólnego celu apostoelskiego Kościoła (por. KK 33; DA 20; DM 15)², z racji swego charyzmatu, może więc odegrać szczególną rolę w okresie przygotowań ludu Bożego do obchodu Wielkiego Jubileuszu Roku 2000, w jego przeżywaniu oraz w życiu wiernych po przekroczeniu progu trzeciego tysiąclecia. Aby określić, jaka może być rola Akcji Katolickiej w przygotowaniu tego Jubileuszu, trzeba najpierw odpowiedzieć na pytanie, czym jest Akcja Katolicka, jakie są jej zasadnicze cele.

---

² Zob. *Statut Akcji Katolickiej w Polsce* (dalej: SAKP) Wstęp.

III. ISTOTA AKCJI KATOLICKIEJ

Dla rozwiązania problemu określonego tematem artykułu, trzeba obecnie przyjrzeć się uważnie Akcji Katolickiej, znaleźć odpowiedź na pytanie o jej tożsamość. Odpowiedź tę możemy poznać na podstawie analizy treści dokumentów Kościoła oraz licznych opracowań, w których jest mowa o tym zrzeszeniu wiernych.

Według *Statutu Akcji Katolickiej w Polsce* jest ona stowarzyszeniem katolików świeckich, w zorganizowanej formie bardziej bezpośrednio współpracujących z hierarchią kościelną w realizacji apostołskiej misji Kościoła³ We Wstępie do tego *Statutu* jest jeszcze i takie określenie Akcji Katolickiej: „Akcja Katolicka jest stowarzyszeniem, w którym katolicy świeccy mogą w bardziej bezpośredniej współpracy z hierarchią realizować [...] powołanie, jakie otrzymali na mocy sakramentu chrztu i bierzmowania” Ta definicja Akcji Katolickiej, bardzo ogólna, jest rozwinięta w rozdz. I *Statutu*, gdzie w punkcie 1 art. 1 jest napisane, że „Akcja Katolicka w Polsce, zwana dalej Akcją Katolicką, jest według Kodeksu Prawa Kanonicznego (KPK) publicznym stowarzyszeniem wiernych erygowanym przez Konferencję Episkopatu Polski, działającym w całym kraju (kan. 312 § 1 p. 2), a w rozumieniu Ustawy z dnia 17 V 1989 r. o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej jest organizacją kościelną (art. 34 ust. 1)” To publiczne stowarzyszenie wiernych (w ujęciu KPK) lub – inaczej mówiąc – tę organizację kościelną (według Ustawy z dnia 17 V 1989) w diecezji eryguje biskup diecezjalny⁴, ma ono osobowość prawną tak w diecezji, jak w skali ogólnopolskiej⁵, siedzibą władz naczelnych jest Warszawa⁶, a diecezjalnych – stolice diecezji (art. 3 pkt 1), w wymiarze całej Polski działa pod zwierzchnictwem Konferencji Episkopatu Polski⁷, sprawującej opiekę nad jego działalnością za pośrednictwem Zespołu Episkopatu do Spraw Akcji Katolickiej i Krajowego Asystenta Kościelnego⁸, a w ramach diecezji – biskupa diecezjalnego⁹, który sprawuje opiekę nad nim na terenie swej diecezji przez mia-

---

³ Por. SAKP Wstęp.

⁴ Por. tamże art. 1 p. 2.

⁵ Por. tamże art. 2.

⁶ Por. tamże art. 3 p. 2.

⁷ Por. tamże art. 4.

⁸ Por. tamże art. 5.

⁹ Por. tamże.

nowanego przez siebie Diecezjalnego Asystenta Kościelnego¹⁰ Jej patronem w Polsce jest św. Wojciech¹¹, a świętem – Niedziela Chrystusa Króla¹².

Wyjaśnienie istoty Akcji Katolickiej w Polsce zawarte w rozdz. I *Statutu* jest zredagowane w języku prawnym. Dla wyjaśnienia istoty Akcji Katolickiej bardzo ważne jest sformułowanie zawarte w art. 7 wymienionego rozdziału *Statutu*. W artykule tym jest mowa m.in. o tym, że Akcja Katolicka jako nowe stowarzyszenie katolików świeckich posiada właściwy sobie charyzmat lub – inaczej mówiąc – sobie właściwą zdolność dopełniania kościelnego urzędu w wypełnianiu właściwych mu zadań (realizacji misji apostołskiej Kościoła). Opisy tego chryzmatu, wyjaśnienie, w jaki sposób się przejawia, dają możliwość pogłębienia wiedzy o istocie Akcji Katolickiej, o jej tożsamości. Jednym z autorów napisanego na ten temat opracowania jest ks. bp P. Jarecki, Krajowy Asystent Kościelny Akcji Katolickiej w Polsce¹³ Innym cennym opracowaniem jest publikacja ks. prof. dra hab. E. Werona SAC, zatytułowana *Jak zakładać Akcję Katolicką. Statut*¹⁴.

Na podstawie artykułu bpa P. Jareckiego można powiedzieć, że Akcja Katolicka jest stowarzyszeniem wiernych świeckich, które od innych zrzeszeń katolików świeckich wyróżnia się przede wszystkim następującymi cechami, stanowiącymi pośrednio rację jej tworzenia: posiadaniem przez jej członków poprawnej świadomości kościelnej, zorganizowaniem stanowiących ją środowisk katolików, misyjnością, tj. świadomością jej członków swego powołania do apostołstwa i gotowością do realizacji posłannictwa Kościoła, określonego w nakazie misyjnym danym przez Chrystusa Apostołom w dniu Jego Wniebowstąpienia, kiedy rzekł: „Idźcie na cały świat i głoscie Ewangelię wszelkiemu stworzeniu” (Mk 16, 15). Tu należy zauważyć, że pojęcie „świadomość kościelna” oznacza świadomość prawdy o Kościele jako znaku i narzędziu wewnętrznego zjednoczenia z Bogiem i jedności całego rodzaju ludzkiego (por. KK 1), a także prawdę o Chrystusie, o Kościele i o człowieku, a zarazem wierność Chrystusowi, Kościołowi i człowiekowi. Ks. bp Jarecki mocno zaakcentował w swym artykule, że z zagadnieniem świadomości kościelnej łączy się powinność przyjęcia przez człowieka ochrzczonego nauki głoszonej

---

¹⁰ Por. tamże.

¹¹ Por. tamże art. 8 p. 1.

¹² Por. tamże art. 8 p. 2.

¹³ Por. P. J a r e c k i. *Charyzmat Akcji Katolickiej*. W: *Akcja Katolicka. Materiały studyjne 1997*. [bez red.]. T. 3. Warszawa 1997 s. 8-15.

¹⁴ Poznań 1996 s. 25-29 („Cztery cechy Akcji Katolickiej”) i s. 50-56 („Dziesięć przykazań Akcji Katolickiej”).

przez Kościół, zawierającej treść objawienia Bożego, za prawdę i patrzenia na hierarchię kościelną jako na osoby wybrane przez Boga i prowadzące Jego zbawczą misję. Akcent ów położony jest również na powinności włączenia się Akcji Katolickiej w dzieło ewangelizacji.

Jeśli idzie o ukazanie istoty Akcji Katolickiej przez ks. prof. E. Werona SAC, to warto zauważyć, że wymienia on w artykule *Cztery cechy Akcji Katolickiej* następujące jej przymioty: cel Akcji Katolickiej utożsamia się z apostołskim celem Kościoła w dziedzinie ewangelizacji i uświęcania ludzi oraz formowania na modłę chrześcijańską ich sumień; świeccy, współpracując z hierarchią, wnoszą swój własny wkład w działalność Akcji Katolickiej, a przez to i w misję Kościoła, jaką pełni w świecie, i są odpowiedzialni tak za planowanie, jak i za realizację programu działania organizacji; Akcja Katolicka funkcjonuje według wzoru żywego organizmu; świeccy prowadzą działalność pod zwierzchnim kierownictwem hierarchii, i owo kierownictwo jest cechą najbardziej charakterystyczną i wyróżniającą Akcję Katolicką od innych organizacji kościelnych. Powyższe cechy Akcji Katolickiej zostały wymienione w soborowym Dekrecie o apostołstwie świeckich (por. DA 20).

Warto jeszcze przytoczyć definicję Akcji Katolickiej zamieszczoną w *Encyklopedii Katolickiej*¹⁵ Według treści zawartego w tym dziele opracowania Akcja Katolicka w znaczeniu ogólnym jest apostołatem katolików świeckich, a w ścisłym – zespołem organizacji katolickich stanowiących formę działalności apostołskiej tych wiernych, dostosowaną do specyfiki miejsca działalności tych organizacji, ukonstytuowanych według wytycznych nakreślonych przez Piusa XI, który rozumiał ją jako udział świeckich w hierarchicznym apostołacie Kościoła, o czym pisał w liście do przewodniczącej Międzynarodowej Unii Kobiet w Hadze, datowanym 30 VII 1928 r.¹⁶

IV ZASADNICZE CELE AKCJI KATOLICKIEJ, ŚRODKI I SPOSOBY ICH OSIĄGNIĘCIA

Według *Statutu Akcji Katolickiej w Polsce* jej celem „jest pogłębianie formacji chrześcijańskiej oraz organizowanie bezpośredniej współpracy katoli-

---

¹⁵ T. 1. Lublin 1973 kol. 227.

¹⁶ Por. S. B r o s s. *Akcja Katolicka według orzeczeń Stolicy Apostolskiej*. T. 2. Poznań 1929 s. 16.

ków świeckich z hierarchią kościelną w prowadzeniu misji apostołskiej Kościoła”¹⁷

Wspomniany już papież Pius XI, który nadał Akcji Katolickiej formę organizacyjną, ogłaszając swoje postulatory w encyklice *Ubi arcano* (23 XII 1922) i w liście *Quae nobis* (13 XI 1928), który skierował do kard. A. Bertrama, za cel tej organizacji uznał odnowienie życia katolickiego w rodzinie i w społeczeństwie. Ogólnie można rzec, że celem Akcji Katolickiej jest prowadzenie przez organizacje katolickie, które ją stanowią, działalności apostołskiej zmierzającej do ewangelizacji świata.

Wydaje się rzeczą konieczną zaakcentowanie tego, że „bezpośrednim celem tego rodzaju organizacji jest apostołski cel Kościoła w zakresie ewangelizacji i uświęcania ludzi oraz urobienia na modłę chrześcijańską ich sumienia, by w ten sposób przepoić duchem ewangelicznym różne społeczności i środowiska” (DA 20). Konsekwencją uwzględnienia przez Akcję Katolicką ujęcia jej celu przez Ojców soborowych w taki sposób jest to, że jej członkowie nie mogą być bierni wobec przygotowań Kościoła do Jubileuszu Roku 2000; mało tego, powinni zadania wyznaczone aktualnie całemu ludowi Bożemu przez Ojca Świętego, w związku z bliskością trzeciego tysiąclecia, uznać za wiążące dla nich i we współpracy z hierarchią zaangażować się w przygotowania Jubileuszu tak, by urzeczywistniło się to, co zostało zadane ludowi Bożemu przez Jana Pawła II, m.in. w Liście apostołskim *Tertio millennio adveniente*, a szerzej – przez II Sobór Watykański i posoborowe Magisterium Kościoła.

O tym, że Akcja Katolicka ma taki sam cel jak Kościół, mówił w przemówieniu do uczestników II Krajowego Zebrania Włoskiej Akcji Katolickiej papież Paweł VI w dniu 22 IX 1973 r.¹⁸

Jeśli idzie o środki, za których pomocą ten cel Akcji Katolickiej może być osiągnięty, to według Piusa XI winny one być dostosowane do sytuacji i możliwości ludzkich. Metoda zaś osiągania go wynika z podporządkowania się hierarchii i poczucia osobistej odpowiedzialności przynależących do Akcji Katolickiej¹⁹ Ważne jest przy tym to, że podmiotem działania Akcji Katolickiej są organizacje, a przedmiotem – formowanie życia ludzi według zasad wiary.

¹⁷ SAKP art. 9 p. 1.

¹⁸ Por. *Insegnamenti di Paolo VI* [1973] s. 869-879.

¹⁹ Zob. *Akcja Katolicka*. W: *Encyklopedia Katolicka* kol. 227-233.

Statut Akcji Katolickiej w Polsce informuje, że Akcja Katolicka realizuje swój cel przez pogłębianie życia religijnego, moralnego, intelektualnego i kulturalnego oraz ukierunkowanie na zadania apostołskie, a ponadto przez przenikanie wartościami ewangelicznymi życia społecznego, zajmowanie stanowiska w sprawach publicznych Kościoła, a zwłaszcza reagowanie na zagrożenia wiary i moralności chrześcijańskiej, a także kształcenie działaczy katolickich i wychowanie ich do aktywności w życiu społecznym, gospodarczym, kulturalnym i politycznym²⁰. Omawianego problemu dotyczy także art. 10 tegoż *Statutu*, w którym jest mowa, że Akcja Katolicka może prowadzić działalność oświatową, wychowawczą, wydawniczą, kulturalną i informacyjną (przy użyciu środków społecznego przekazu), dobroczynną, turystyczno-sportową oraz gospodarczą.

V. ZAKRES UCZESTNICTWA AKCJI KATOLICKIEJ W PRZYGOTOWANIACH WIELKIEGO JUBILEUSZU ROKU 2000

Akcja Katolicka w okresie przygotowań Kościoła do Wielkiego Jubileuszu Roku 2000 może zintensyfikować pogłębianie formacji chrześcijańskiej swych członków, co będzie – z jednej strony – zgodne z pragnieniem Jana Pawła II, by wierni weszli w trzecie tysiąclecie jako ludzie żywej wiary, spragnieni świętości, którzy porzucili zło i wybrali dobro, pojednani z Bogiem i między sobą, a z drugiej – z celem tej organizacji, wskazanym przez *Statut Akcji Katolickiej w Polsce*. Ponadto wierni świeccy zrzeszeni w tej organizacji mogą włączyć się w dzieło obchodu wspomnianego Jubileuszu w ramach Kościoła partykularnego (zarówno w skali państwa, jak i w swych diecezjach oraz parafiach), odpowiadając na apel hierarchii kościelnej i z nią współpracując. Szczególną formą tego włączenia się Akcji Katolickiej w przygotowanie Wielkiego Jubileuszu Roku 2000, podczas którego powinna nastać nowa wiosna życia chrześcijańskiego, ma być odpowiedź na apel Jana Pawła II o podjęcie przez lud Boży dzieła nowej ewangelizacji – co jest zgodne z zasadniczym celem tej organizacji, jakim jest współpraca jej członków z hierarchią kościelną w prowadzeniu misji apostołskiej Kościoła – realizowanej obecnie w krajach, dotąd chrześcijańskich, przez nowe podmioty, z nowym zapalem, żarem apostołskim, za pomocą nowych środków i nowych metod ewangelizowania.

---

²⁰ Por. SAKP art. 9 p. 2 a-d.

Kończąc można rzec, że dla Akcji Katolickiej w Polsce, będącej organizacją erygowaną na nowo całkiem niedawno – co stało się dzięki sugestii Jana Pawła II, wyrażonej wobec biskupów polskich w czasie ich wizyty *ad limina apostolorum* 12 I 1993 r. – perspektywa Wielkiego Jubileuszu Roku 2000 i zbliżającego się trzeciego tysiąclecia, z którą wiąże się potrzeba zdynamizowania działalności ewangelizacyjnej Kościoła, na pewno może być szansą rozwoju, i to zarówno organizacji jako takiej, pojętej jako zrzeszenie katolików świeckich, jak i poszczególnych jej członków. Taki rozwój na pewno będzie korzystny dla całego Kościoła i dla całej rodziny ludzkiej.

L'AZIONE CATTOLICA E LA PREPARAZIONE DELLA CHIESA AL GRANDE GIUBILEO

R i a s s u n t o

L'autore dell'articolo mostra i compiti di tale azione per quanto riguarda la preparazione per festeggiare il Terzo Millennio. Ha notato che per il pontificato di Giovanni Paolo II tale preparazioni hanno il carattere proritario. Seguendo il suo materiale documentario si nota facilmente tale bersaglio. Ma fra tutti i documenti la lettera apostolica *Tertio millennio adveniente* del 10 novembre 1994 è molto particolare.

Per quanto riguarda il programma di Giovanni Paolo II del Terzo Millennio abbia il carattere solenne e pieno di allegria. Il tratto caratteristico del Terzo Millennio sia la preghiera piena di ringraziamento e d'affetto soprattutto grazie all'Incarnazione e grazie alla Salvezza di Gesù Cristo. Il fatto che il nostro Salvatore Gesù Cristo nacque sulla terra due mila anni fa, deve commuovere i cristiani di assumere un atteggiamento secondo le regoli morali sia verso Dio sia verso il mondo contemporaneo. Ognuno di loro deve rinnovare la loro vita e cominciare ad accettare il dono dell'evangelizzazione per poter dare agli altri i frutti della Salvezza di Gesù Cristo.

L'Azione Cattolica come l'associazione dei cattolici laici stanno collaborando insieme con la Chiesa per poter realizzare il bersaglio apostolico della Chiesa sulla vasta problematica cioè nel settore dell'evangelizzazione, della sacraficazione ed anche nel settore dell'educazione della loro anima, il mondo cristiano non può stare lontano dal programma realizzato da Giovanni Paolo II per quanto riguarda la collaborazione di tutti i cristiani nelle loro preparazioni per festeggiare il Terzo Millennio. Il suo ruolo particolare sia arricchimento dei membri della formazione cristiana per festeggiarlo con massima dignità e soprattutto con la nuova evangelizzazione. Sperando che porti tanti frutti.

Riassunto da Waldemar Seremak SAC